

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 28 - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ELGSPIGGEN VARDE

Kommune:

3426/Tolga

Gnr/bnr:

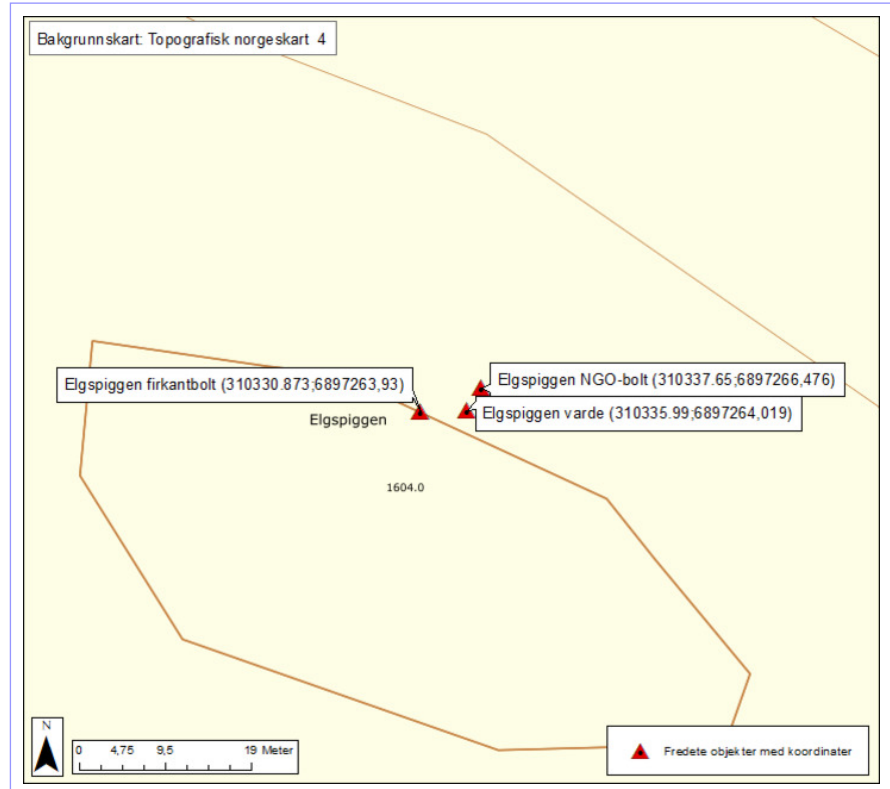
77/29, 10000/1

AskeladdenID:

244465

**Referanse til
landsverneplan:**

Kompleks 9903284

Omfang fredning

Navn	Oppført		Gnr/bnr	Omfang
• Elgspiggen firkantbolt	1950	Se koord	77/29, 10000/1	Utomhus
• Elgspiggen NGO-bolt	1939	Se koord	77/29, 10000/1	Utomhus
• Elgspiggen sikringsbolt	1939	Se koord	77/29, 10000/1	Utomhus
• Elgspiggen varde	1779	Se koord	77/29, 10000/1	Utomhus

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 28 - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

Fredning kompleks

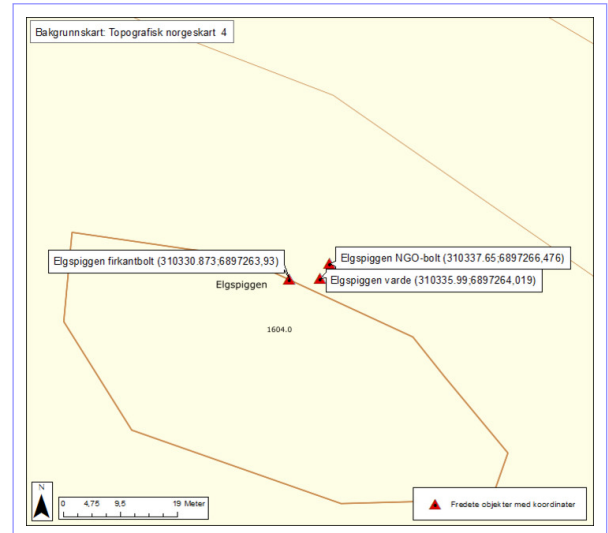
- Omfang:** Fredningen omfatter varden, en firkantbolt, en NGO-bolt og en sikringsbolt. Fredningen inkluderer hovedelementer som konstruksjon, form og materialbruk. Varden er sylindrisk og ble målt i 2008 til omkrets: 7,16 m, det vil si diameter: 2,28 m, og høyde: 2,43 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Elgspiggen varde som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Elgspiggen varde er et viktig trigonometrisk punkt brukt i kartlegging og oppmåling av Norge siden 1781. Den er blant de eldste i Norge, og var tidlig brukt i kartlegging av grenseområdene mot Sverige. Varden har vært brukt i mange oppmålinger siden det, og varden har blitt gjenoppbygget flere ganger. Elgspiggen varde er også et førsteordenspunkt i det landsdekkende førsteordensnettet. Førsteordensnettet skulle danne grunnlag for all oppmåling i ulik målestokk i Norge. Det består av flere hundre punkt med siktlinjer til hverandre. I nettet måler man lange avstander meget nøyaktig ved hjelp av triangulering, som er avstandsmåling ved hjelp av kjente lengder og vinkler i trekkanter. Førsteordensnettet ble erstattet av det moderne stamnettet, som ble målt opp med GPS-teknologi mellom 1994-1997.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 28 - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ELGSPIGGEN FIRKANTBOLT

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	77/29, 10000/1
Oppført:	1950
AskeladdenID:	244465-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903718 Kompleks 9903284

Fredning enkeltminne

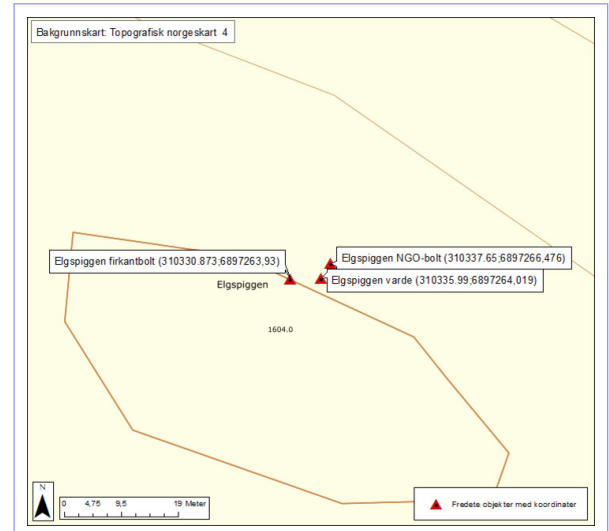
- Omfang:** Fredningen omfatter en firkantbolt. Firkantbolter ble bare brukt på 1. ordens punkter etter ca. 1950. Bolter brukt som fastmerke kunne være av jern, kobber eller messinglignende legering.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Elgspiggen varde som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Somrene 1984 og 1985 ble det fra Elgspiggen varde målt avstander i 1. ordens nettet med elektromagnetisk avstandsmåler type Sial. Firkantbolten ble satt ned i forbindelse med Sial-målingene.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 28 - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ELGSPIGGEN NGO-BOLT - KartverksID: H28T004

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	77/29, 10000/1
Oppført:	1939
AskeladdenID:	244465-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903803 Kompleks 9903284

Fredning enkeltminne

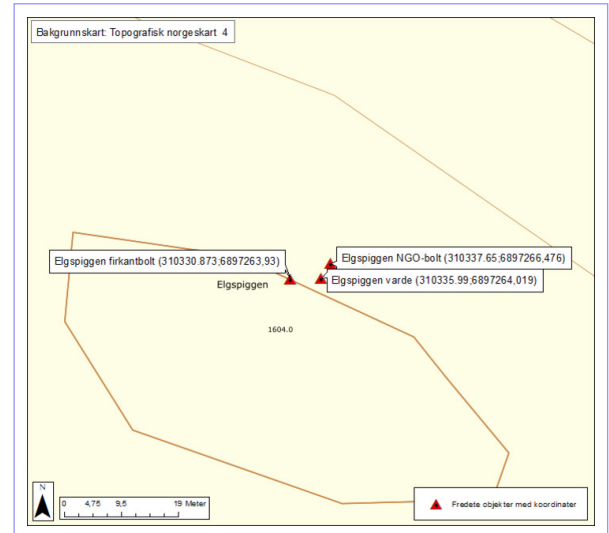
- Omfang:** Fredningen omfatter en NGO-bolt. NGO-bolter overtok som fastmerker etter ca. 1950. Den ble kalt så fordi bokstavene NGO ble preget inn på en liten flate i øvre del av bolten. Det er brukt noe ulik legering på NGO-boltene, slik at noen har rustet mer eller mindre, mens andre har holdt seg helt fine uten irring.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Elgspiggen varde som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til verdens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. Den ble kalt så fordi bokstavene NGO ble preget inn på en liten flate i øvre del av bolten. Det er brukt noe ulik legering på NGO-boltene, slik at noen har rustet mer eller mindre, mens andre har holdt seg helt fine uten irring.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 28 - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ELGSPIGGEN SIKRINGSBOLT - KartverksID: H28T004

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	77/29, 10000/1
Oppført:	1939
AskeladdenID:	244465-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903804 Kompleks 9903284

Fredning enkeltminne

Omfang: Fredningen omfatter en sikringsbolt av aluminium.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare Elgspiggen varde som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.

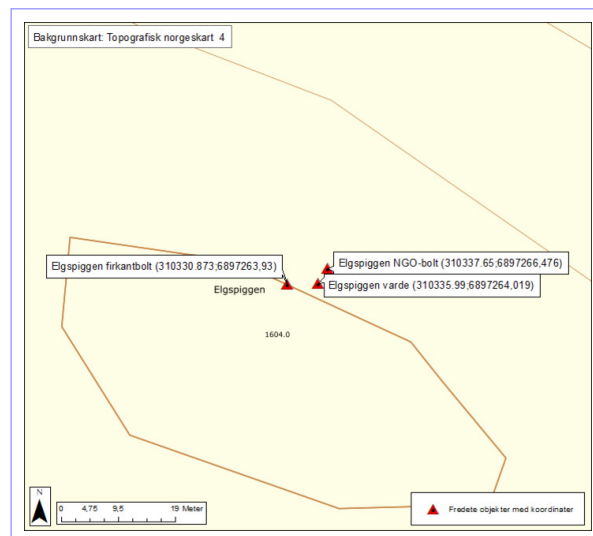
Begrunnelse: Under målearbeid ble bolter brukt som fastmerke. Ved mange varder ble det satt ned såkalt sikringsbolter. Det var bolter som kunne brukes dersom sentrumsbolten av en eller annen grunn ble fjernet. En sikringsbolt kunne også brukes ved innmåling av selve varden.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 28 - Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens Kartverk

ELGSPIGGEN VARDE - KartverksID: H28T004

Bygningsnr:	Se koord
Gnr/bnr:	77/29, 10000/1
Oppført:	1779
AskeladdenID:	244465-4
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 9903717 Kompleks 9903284

Fredning enkeltminne

- Omfang:** Fredningen omfatter en varde. Varden er sylindrisk og ble målt i 2008 til omkrets: 7,16 m, det vil si diameter: 2,28 m, og høyde: 2,43 m.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Elgspiggen varde som et kulturminne representativt for den statlige oppmåling av Norge. Formålet er å sikre bevaring av elementer knyttet til vardens opprinnelige funksjon.
- Begrunnelse:** Varder ble bygget på trigonometriske punkter og hadde en viktig funksjon som siktemerker ved oppmåling. Fra midten av 1800-tallet ble det vanlig å markere vardens sentrum med en bolt, før byggingen av varden startet.